

УДК 636.1.082:798.22

ОЦІНКА СПОРТИВНОЇ РОБОТОЗДАТНОСТІ КОНЕЙ ВИЇЗДКОВОГО НАПРЯМУ

Шевченко М. С.⁵

Інститут тваринництва НААН

У статті проаналізовані результати технічних протоколів коней спортивних порід за період 2006-2015 років та показники спортивних результатів коней, зареєстрованих у VI-VII томах ДКПТ української верхової породи. Пораховано коефіцієнт активності, середня результативність коней спортивних порід. Розраховано індекс, що дає змогу здійснювати вірогідну кумулятивну оцінку спортивної роботоздатності. Встановлені вірогідні кореляційні зв'язки між ознаками робочої продуктивності: кількість виступів × коефіцієнт активності виступів, кількість виступів × середній результат, кількість виступів × індекс спортивної роботоздатності, коефіцієнт активності виступів × середній результат, коефіцієнт активності виступів × індекс спортивної робото здатності, індекс роботоздатності × середній результат. За результатами проведеної оцінки складено рейтинг коней України.

Ключеві слова: коні, кінний спорт, виїздка, спортивні породи, рейтинг, спортивна роботоздатність, індекс спортивної роботоздатності.

Спортивний напрям використання коней є найбільш перспективним у сучасних економічних умовах галузі конярства. Виїздка – один з найскладніших видів кінного спорту, що потребує тривалої підготовки. Тому, зазвичай, у змаганнях з виїздки високого рівня виступають коні більш старшого віку, ніж у конкурі та триборстві. При цьому рейтинг коней залежить від кількості виступів, результатів і рівня змагань.

При плануванні селекційної роботи з кіньми спортивного напрямку використання важливого значення набуває не лише рейтинг коней, а й вірогідність оцінки спортивної роботоздатності. Для порід призового напрямку розроблені індекси успіху (чистокровна верхова) та роботоздатності (рисисті), що базуються на комплексі ознак і використовуються для підсумкової оцінки призової роботоздатності. Для оцінки результатів виступів коней у класичних видах кінного спорту розроблено індекс успіху за формулою, побудованою на співвідношенні таких показників, як зайняте місце у змаганнях, кількості коней, що стартували у змаганні [1]. Цей показник дозволяє оцінювати коней, що приймають участь в одному змаганні (турі змагань). При кумулятивній оцінці великого масиву коней, що приймають участь у змаганнях різного рівня необхідне включення до рейтингової оцінки показників, що найбільше характеризують спортивну роботоздатність коней протягом усієї спортивної кар'єри (так званий «кар'єрний рейтинг»).

Метою досліджень було узагальнення результатів виступів коней спортивних порід у змаганнях з виїздки, розрахунок індексу, що дає змогу здійснювати вірогідну кумулятивну оцінку спортивної роботоздатності.

Матеріали і методи досліджень. Матеріалом для досліджень слугували результати технічних протоколів випробувань коней спортивних порід за період 2006-2015 років [2] та показники спортивних результатів коней, зареєстрованих у VI-VII томах ДКПТ української верхової породи. Було сформовано базу даних (формат Microsoft Excel), що включає 187 записів про виїзdkовий коней. Коні розділені на групи за породами: українська верхова (n=81), тракененська (n=21), ганOVERська (n=13), голштинська

⁵ Науковий керівник – Ткачова І. В., канд. с.-г. наук

(n=8), ольденбурзька (n=6), вестфальська (n=5), інші спортивні породи (n=7) та помісі спортивних порід (n=47). При розрахунку спортивної роботоzдатності враховано показники: кількість виступів коня за всю спортивну кар'єру, середній результат (оцінка суддівської колегії), % ($M \pm m_M$). Для нівелювання різниці дослідних коней за віком визначали активність виступів як відношення загальної кількості виступів до віку. По кожному коню розраховано середній результат за всю спортивну кар'єру за всіма вивченими показниками. Кумулятивну оцінку спортивної роботоzдатності коней – кар'єрний рейтинг, визначали за індексом спортивної роботоzдатності:

$$ICP = \frac{M1}{n} 100,$$

ICP – індекс спортивної роботоzдатності;

M1 – кількість зайнятих перших місць за спортивну кар'єру;

n – кількість виступів за спортивну кар'єру.

За результатами проведеної оцінки складено рейтинг коней України. Для уточнення розрахунків обчислено коефіцієнти кореляції між дослідженими ознаками.

Результати досліджень. Проведено оцінку 187 голів коней, що виступали у змаганнях з виїздки різних рівнів (національні, міжнародні) (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінка коней, що виступали у виїздки за спортивною роботоzдатністю

Порода	Кількість		Показники спортивної роботоzдатності			
	гол.	%	Кількість виступів	Середній результат, %	Коефіцієнт активності виступів	Індекс спортивної роботоzдатності, %
Українська верхова	80	43,1	24,02±1,86	59,27±0,62	2,24	13,77
Породи німецького кореня:	53	28,2	13,92±1,24	61,31±0,46	1,29	13,66
Тракененська	21	11,2	10,95±1,52	60,84±0,91	0,93	10,12
Ганноверська	13	6,9	11,31±1,96	61,57±0,64	1,13	14,61
Голштинська	8	4,3	15,88±2,81	61,26±1,12	1,52	17,43
Ольденбурзька	6	3,2	23,33±6,38	61,63±1,38	2,17	16,05
Вестфальська	5	2,7	18,80±7,29	62,36±0,64	1,73	17,21
Інші породи	7	3,7	18,54±6,45	61,10±1,36	1,76	0,73
Спортивні помісі	47	25,0	12,70±0,82	58,36±0,51	1,21	9,43
Всього:	187	100,0	18,14±0,57	59,40±0,91	1,70	13,03

За результатами проведеної оцінки встановлено, що за останні 10 років у виїздки виступала більшість коней української верхової породи (43,1 % від усього поголів'я). Решту складають породи німецького кореня (28,2 %) і спортивні помісі (25,0 %). Інші породи (будьонівська, угорська, швейцарська теплокровна, голандська теплокровна, фризська тощо) були представлені у цьому виді кінного спорту незначною кількістю, тому об'єднані нами в єдину групу.

Найбільшою кількістю виступів характеризуються коні української верхової (24,02 виступи на голову) та ольденбурзької (23,33) порід, найменшою – ганноверської породи (11,31) і спортивні помісі (12,70).

Найкращий середній результат виступів за всю спортивну кар'єру отримали коні німецьких порід: вестфальської (62,36 %), ольденбурзької (61,63 %) та ганOVERської (61,57 %). Українська верхова порода поступається за цією ознакою групі німецьких порід всього на 2,04 %, втім слід враховувати, що вибірка вітчизняної породи на 14,9 % вища і ліміти ознаки відповідно вищі: українська верхова – 69,32-33,3 %, німецькі породи - 67,5- 32,68 %.

Найбільша активність виступів зафіксована у коней української верхової (2,24) та ольденбурзької (2,17) порід.

Найвищий індекс спортивної роботоzдатності визначено у коней німецьких порід (переважно імпортованих): голштинської (17,43 %), вестфальської (17,21 %), ольденбурзької (16,05 %). Українська верхова порода при цьому незначно поступається усій вибірці коней німецьких порід (на 0,11 %). При цьому необхідно враховувати кількість коней обох груп, що виступають у виїзді і ліміти ознаки: українська верхова – 85,91-3,33 %, німецькі породи – 52,38-5,55 %.

За результатами оцінки спортивної роботоzдатності складено рейтинг кращих коней, що виступають у виїзді, індекс роботоzдатності яких становить вище 30 % (табл. 2).

Таблиця 2

Рейтинг кращих коней за індексом спортивної роботоzданості

Кличка, рік народження	Порода	Показники спортивної роботоzдатності			
		кількість виступів	середній ре- зультат, %	коефіцієнт активності виступів	індекс спорти- вної роботоz- датності, %
Париж, 1997	УВП	71	69,32±0,34	3,94	85,91
Шарада, 1995	УВП	19	65,89±0,60	1,46	73,684
Тегеран, 2000	СП	11	62,43±1,49	1,1	54,54
Балетмейстер, 2003	ГАН	21	64,91±0,52	2,1	52,38
Етнограф, 1998	ТРК	6	66,33±0,86	0,54	50
Казанова, 2005	УВП	32	65,26±0,48	4,57	46,875
Тарбаган, 2002	УВП	31	64,36±0,52	2,81	45,16
Дон Грігоріус, 2002	ОЛД	34	66,54±0,69	3,4	44,11
Каспій, 2004	ГЛШ	16	62,84±0,60	2,28	43,75
Аскольд, 2003	ГАН	7	60,72±0,85	0,77	42,85
Погон, 1998	ТРК	7	62,51±1,44	0,538	42,85
Баккарді, 2007	СП	14	62,87±0,59	2,8	42,85
Вектор, 2003	УВП	22	63,45±0,89	2,75	40,9
Борус, 2001	УВП	5	64,10±0,89	0,83	40
Таймир, 2001	УВП	25	65,00±0,41	2,77	40
Аматор, 2006	СП	13	63,77±0,82	2,16	38,46
Доміно-Дансер, 1996	СП	8	66,51±0,62	0,53	37,5
Окленд, 2005	УВП	14	60,41±0,47	2,33	35,71
Комплімент, 1996	ТРК	14	67,50±0,95	0,93	35,71
Дон Танцор, 2002	ВСФ	9	64,14±0,47	1,28	33,33

Більшість коней у цьому рейтингу склали коні української верхової породи (40,0 %), при цьому вони займають 2 перших місця. Даний рейтинг співпадає з показниками першості виїзdkових коней України, а отже, застосований нами індекс є високо вірогідним засобом оцінки спортивної роботоzдатності коней.

Проведений кореляційний аналіз між показниками спортивної робото здатності коней показав (табл. 3) позитивну залежність різного ступеню між усіма вивченими показниками. При цьому висока залежність виявлена між кількістю виступів і коефіцієнтом активності виступів, індексом робото здатності та середнім результатом виступів.

Таблиця 3

Кореляційні зв'язки між показниками спортивної робото здатності коней різних порід, що виступають у виїзді

Кореляційні зв'язки	Групи коней			
	загальне поголів'я	українська верхова	Німецькі породи	спортивні помісі
Кількість виступів × коефіцієнт активності виступів	0,891	0,883	0,886	0,687
Кількість виступів × середній результат	0,172	0,326	0,096	0,050
Кількість виступів × індекс спортивної робото здатності	0,158	0,152	0,160	-0,035
Коефіцієнт активності виступів × середній результат	0,197	0,319	0,332	0,269
Коефіцієнт активності виступів × індекс спортивної робото здатності	0,176	0,175	0,239	0,198
Індекс робото здатності × середній результат	0,522	0,587	0,514	0,594

Проведений порівняльний аналіз кореляційних зв'язків між показниками спортивної робото здатності загального поголів'я та коней з рейтингу кращих за індексом спортивної робото здатності показав (табл. 4) більшу позитивну залежність різної ступені у рейтингових коней над загальним поголів'ям між усіма вивченими показниками. При цьому висока залежність виявлена між кількістю виступів та індексом робото здатності.

Таблиця 4

Порівняння кореляційних зв'язків між показниками спортивної робото здатності загального поголів'я та коней з рейтингу кращих за індексом спортивної робото здатності

Кореляційні зв'язки	Групи коней	
	Загальне поголів'я (n=188)	Рейтинг (n=20)
Кількість виступів × коефіцієнт активності виступів	0,891	0,781
Кількість виступів × середній результат	0,172	0,324
Кількість виступів × індекс спортивної робото здатності	0,158	0,661
Коефіцієнт активності виступів × середній результат	0,197	0,218
Коефіцієнт активності виступів × індекс спортивної робото здатності	0,176	0,276
Індекс робото здатності × середній результат	0,522	0,474

Таким чином, встановлено, що розрахований нами індекс спортивної роботоzдатності можна використовувати для вірогідної кумулятивної оцінки (кар'єрного рейтингу) коней, що виступають у виїздці.

Висновки:

1. Розраховано індекс спортивної роботоzдатності коней, що виступають у змаганнях з виїздки, який може використовуватись для вірогідної кумулятивної оцінки (кар'єрного рейтингу) спортивних коней.

2. Найвищий індекс спортивної роботоzдатності визначено у коней німецьких порід (переважно імпортованих): голштинської (17,43 %), вестфальської (17,21 %), ольденбурзької (16,05 %). Українська верхова порода при цьому незначно поступається усій вибірці коней німецьких порід (на 0,11 %). При цьому необхідно враховувати кількість коней обох груп, що виступають у виїздці і ліміти ознаки: українська верхова – 85,91-3,33 %, німецькі породи – 52,38-5,55 %.

3. За результатами оцінки спортивної роботоzдатності складено рейтинг кращих коней, що виступають у виїздці, більшість коней у цьому рейтингу склали коні української верхової породи (40,0 %), при цьому вони займають 2 перших місця.

Бібліографічний список

1. Демин В. А. Работоспособность лошадей полукровных пород в олимпийских видах конного спорта / В. А. Демин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: library.wkau.kz

2. Equidata [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.equidata.com.ua>

3. Державна книга племінних коней української верхової породи: Т. VI / Мін-во аграр. політики України, ДНВК «Селекція», Ін-т тваринництва НААН. – К.: Арістей, 2008. – 872 с.

4. Державна книга племінних коней української верхової породи: Т. VII / Мін-во аграр. політики України, Асоціація по розведенню та скачках чистокровних верхових коней «Жокей-клуб «Україна», Ін-т тваринництва НААН. – К.: ИД «Виниченко», 2011. – 194 с.

ОЦЕНКА СПОРТИВНОЙ РАБОТОСПОСОБНОСТИ ЛОШАДЕЙ ВЫЕЗДКОВОГО НАПРАВЛЕНИЯ

Шевченко М. С., Институт животноводства НААН

В статье проанализированы результаты технических протоколов лошадей спортивных пород за период 2006-2015 годов и показатели спортивных результатов лошадей, зарегистрированных в VI-VII томах ДКПТ украинской верховой породы. Посчитан коэффициент активности, средняя результативность лошадей спортивных пород. Рассчитан индекс, что дает возможность осуществлять вероятную кумулятивную оценку спортивной работоспособности. Установлены достоверные корреляционные связи между признаками работоспособности: количество выступлений × коэффициент активности выступлений, количество выступлений × средний результат, количество выступлений × индекс спортивной работоспособности, коэффициент активности выступлений × средний результат, коэффициент активности выступлений × индекс спортивной работоспособности, индекс работоспособности × средний результат. По результатам проведенной оценки составлен рейтинг лошадей Украины.

Ключевые слова: лошади, конный спорт, выездка, спортивные породы, рейтинг, спортивная работоспособность, индекс спортивной работоспособности.

ASSESSMENT OF SPORTS PERFORMANCE OF HORSES DRESSAGE DIRECTION
Shevchenko M. C., Institute of animal science NAAN

The article analyzes the results of the technical protocols of horses of sports breeds over the period 2006-2015 and indicators of athletic performance of horses registered in the VI-VII volumes DKT the Ukrainian riding breed. The calculated activity coefficient, the average performance of horses sporting breeds. Index is calculated that gives possibility to carry out a cumulative assessment of athletic performance. We found a significant correlation between the signs of a working performance: number of performances \times the activity coefficient of performances, number of performances \times average result, the number of times \times the index of athletic performance, the activity coefficient of performances \times average activity coefficient of performances \times the index of athletic performance, the health index \times average result. According to the results of the evaluation been compiled the rating of horses of Ukraine.

Key words: horses, equestrian, dressage, sporting breeds, rating, sports performance indexes of sports performance.

УДК 636.2.034.083

ВПЛИВ ВИРОЩУВАННЯ ТЕЛИЧОК У МОЛОЗИВНО-ПРОФІЛАКТОРНИЙ І МОЛОЧНИЙ ПЕРІОДИ НА МАЙБУТНЮ МОЛОЧНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ-ПЕРВІСТОК

Шевчук Б. І., м. н. с.

Інституту тваринництва НААН

Вивчено зв'язок між технологічними режимами вирощування телиць в молозивно-профілакторний і молочний періоди та наступною їх молочною продуктивністю за першу лактацію на основі стада у ДП ДГ «Комсомолец» Лозівського району Харківської обл., яке створено завдяки закупівлі тварин із 6-ти господарств. Було порівняно живу масу телиць від народження до 3-місячного віку із молочною продуктивністю за першу лактацію корів-первісток. Найнижчий коефіцієнт кореляції між живою масою при народженні і в 3-місячному віці належить тваринам з господарства ДП ДГ «Нива» – $-0,620$. Це вказує на кращий догляд за телятами до 3-місячного віку, при якому маса телят, що мали різну живу масу при народженні, вирівнюється стандартам розвитку молочної худоби. Найкращу тенденцію показують тварини з ДП ДГ «Гонтарівка», у яких при середньому прирості у $0,658 \pm 0,016$ кг майбутня молочна продуктивність становить – $5098,8 \pm 237,9$ кг молока, коефіцієнт кореляції між цими ознаками становить $0,280$, що вказує на можливість добору теличок з інтенсивністю росту в цьому віці.

Ключові слова: жива маса, молозивно-профілакторний і молочний періоди, корови-первістки, технологічні режими.

Основами високопродуктивного молочного стада є нормально вирощені нетелі і своєчасне їх уведення в стадо для одержання витривалих і високоудійних корів з тривалим терміном їх використання [1].

Біологічна проблема росту й розвитку тварин є однією з найголовніших і різнобічних. Знання різноманітної сутності процесу росту, а також його закономірностей, дозволяє управляти розвитком організму в потрібному людині напрямі. Впливаючи так чи інакше на подібних за якістю і походженням телят, можна виростити корів зовсім з